

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2025 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w sprawie K.K. skazanego z art. 178a § 1 k.k.,
kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść oskarżonego
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 19 listopada 2024
r., sygn. akt II K 1059/23,

- I. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Puławach i na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie;**
- II. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

Andrzej Tomczyk

Andrzej Stępka

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

K.K. został oskarżony o to, że w dniu 12 września 2023 r. w G. woj. [...], prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki S. o numerze rejestracyjnym (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości wynoszącym: 0,92 mg/1 - badanie I, 1,34

mg/1 - badanie II, 1,36 mg/1 - badanie III, 1,34 mg/1 - badanie IV, 1,27 mg/1 - badanie V, alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Puławach wyznaczając zarządzeniem z dnia 15 maja 2024 r. w sprawie II K 1059/23 termin rozprawy głównej, zarządził zawiadomienie oskarżonego K.K. o jej terminie. Jednak na rozprawę w dniu 23 września 2024 r. oskarżony nie stawiał się, a z powodu braku wiadomości o doręczeniu wezwania Sąd postanowił odroczyć rozprawę do dnia 19 listopada 2024 r. Jednakże oskarżony zawiadomiony prawidłowo w trybie doręczenia zastępczego nie stawiał się i na tę rozprawę. W tej sytuacji Sąd Rejonowy postanowił na podstawie art. 374 § 1 k.p.k. prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, który prawidłowo zawiadomiony nie stawiał się, a jego obecność na rozprawie nie jest obowiązkiem. Sąd na podstawie art. 389 § 1 k.p.k. odczytał wyjaśnienia oskarżonego z postępowania przygotowawczego, przeprowadził postępowanie dowodowe, a następnie zamknął przewód sądowy i ogłosił wyrok (k. 86-87 akt Sądu Rejonowego w Puławach).

Wyrokiem także z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. akt II K 1059/23, Sąd Rejonowy w Puławach uznał oskarżonego K.K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, wyczerpującego ustawowe znamiona występkę z art. 178a § 1 k.k. i za to skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. wykonanie tak orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby wynoszący 2 lata. Na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat, zaliczając na podstawie art. 63 § 4 k.k. na poczet orzeczonego środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 12.09.2023 r. do dnia 19.11.2024 r. Na podstawie art. 43a § 3 k.k. Sąd orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 5.000 zł. Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180 zł tytułem opłaty i zwolnił go od zwrotu poniesionych wydatków.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się z dniem 27 listopada 2024 r.

Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny zaskarżył powyższy wyrok w całości na korzyść skazanego K.K. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu postępowania i wydaniu wobec K.K. wyroku skazującego, podczas gdy oskarżony ten zmarł przed jego wydaniem, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określona w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co uprawniało do rozpoznania jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W istocie, doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., polegającego na przeprowadzeniu postępowania i wydaniu wobec K.K. i wyroku skazującego, podczas gdy oskarżony ten zmarł przed jego wydaniem. Uchybienie to stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

W toku postępowania wykonawczego w dniu 29 stycznia 2025 r. Zastępca Dyrektora Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta L. poinformował Sąd Rejonowy w Puławach, iż oskarżony K.K. zmarł w dniu 27 października 2024 r. - nr aktu zgonu [...], sporządzonego przez Urząd Stanu Cywilnego w L. (k. 2 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Puławach o sygn. II Ko 177/25). Sąd Rejonowy w Puławach potwierdził informację o śmierci oskarżonego, uzyskując w dniu 30 stycznia 2025 r. zaświadczenie z systemu PESEL-SAD, z którego wynika, iż K.K. zmarł w dniu 27 października 2024 r., czyli przed wydaniem wyroku skazującego w sprawie II K 1059/23 (k. 4-5 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Puławach o sygn. II Ko 177/25). W toku postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy uzyskał odpis skrócony aktu zgonu wydany przez Urząd Stanu Cywilnego w L. w dniu 4 lipca 2025 r., nr [...], potwierdzający śmierć skazanego K.K..

Z powyższego wynika zatem, że już w dacie wyrokowania w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy istniała ujemna przesłanka, uniemożliwiająca prowadzenie postępowania wobec oskarżonego K.K., skutkująca zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., koniecznością umorzenia postępowania.

W art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. została ujęta negatywna przesłanka procesowa o charakterze bezwzględny w postaci śmierci oskarżonego, która musi być uwzględniona przez organ procesowy na każdym etapie postępowania. A zatem śmierć oskarżonego stanowi o niedopuszczalności postępowania karnego. Jej stwierdzenie wymusza bądź to niewszczywanie procesu wobec sprawcy, który zmarł, bądź też umorzenie toczącego się postępowania wobec takiej osoby. Proces umarza się zatem w każdym jego stadium, w którym przesłanka ta zaistnieje, także po wydaniu wyroku, ale przed jego uprawomocnieniem. Stąd też wydanie wyroku skazującego wobec oskarżonego, mimo jego śmierci w toku procesu, stanowi zawsze bezwzględną podstawę do uchylenia tego orzeczenia, wskazaną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. Zaistnieje ona także mimo braku wiedzy sądu o samym fakcie śmierci oskarżonego (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2022 r., II KK 249/22, LEX nr 3448466; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2023 r., I KK 455/22, LEX nr 3597951*).

W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść skazanego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Puławach i umorzył postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. O kosztach sądowych orzeczono zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k.

Andrzej Tomczyk Andrzej Stępka Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[WB]

[a.ł]